

Minjastofnun
ÍslandsThe Cultural
Heritage Agency
of IcelandKópavogsbær
Bt. skipulagsstjóraDigranesvegur 1
200 KópavogurReykjavík, 26. maí 2021
MÍ202104-0135/ 6.09 / 0875<P>Minjavörður
Reykjavíkur og
nágrennis Suðurgata
39 101 Reykjavík (354) 570
13 00 www.minjastofnun.is
Kennitala: 440113-
0280</P>**Efni: Arnarnesvegur 3. áfangi - umsögn vegna deiliskipulags,
skipulagslýsing**

Með bréfi dagsett 27. apríl 2021 óskaði Berglind Ósk Kjartansdóttir fyrir hönd skipulagsfulltrúa Kópavogsbæjar eftir umsögn Minjastofnunar Íslands vegna nýs deiliskipulags fyrir Arnarnesveg 3. áfanga frá Rjúpnavegi í Kópavogi að Breiðholtsbraut í Reykjavík, meðfylgjandi var Skipulagslýsing unnin af Eflu, dagsett 19.03.2021. Deiliskipulagssvæðið er innan sveitarfélagsmarka Reykjavíkur og Kópavogs og var skipulagslýsingin send Minjastofnun samtímis fá báðum sveitarfélögunum.

Henny Hafsteinsdóttir
Minjavörður Reykjavíkur og
nágr.
henny@minjastofnun.is

Umrætt skipulagssvæði nær frá gatnamótum Arnarnesvegar og Rjúpnahæðar að fyrirhuguðum gatnamótum Breiðholtsbrautar og Arnarnesvegar. Svæðið ber örnefnið Lymskulág og er dæmigert holtalandslag með þúfum og ógrónum melum. Ekkert deiliskipulag er í gildi fyrir veghelgunarsvæðið. Ofangreint skipulagssvæði mun hafa snertifleti við deiliskipulög: Hörðuvellir, Vatnsendahvarf og Tónahvarf 2. Einnig hefur skipulagssvæðið snertiflöt við Elliðarárdal sem er á náttúruminjaskrá og skilgreindur sem hverfisverndarsvæði í aðalskipulagi Reykjavíkur. Engin hús eða mannvirki eru á ofangreindum deiliskipulagsreit.

Í 16. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 segir:

Skráning fornleifa, húsa og mannvirkja skal fara fram áður en gengið er frá aðalskipulagi eða deiliskipulagi. Áður en deiliskipulag er afgreitt eða leyfi til framkvæmda eða rannsókna er gefið út skal skráning ætíð fara fram á vettvangi. Minjastofnun Íslands setur reglur um lágmarkskröfur sem gera skal til skráningar fyrir hvert skipulagsstig og er heimilt að gera samkomulag við skipulagsyfirvöld um framvindu skráningarstarfsins enda sé tryggt að því verði lokið innan hæfilegs tíma.

Vakin er athygli á því að skv. 51 gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 eru ákvarðanir Minjastofnunar Íslands skv. 20., 23., 24., 28., 42. og 43 gr. sömu laga endanlegar á stjórnslustigi og ekki kæranlegar til æðra stjórnvalds. Jafnframt er vakin athygli á því að skv. 21. gr. stjórnslulaga nr. 37/1993 getur aðili máls óskað eftir skriflegum rökstuðningi stjórnvalds fyrir ákvörðun hafi slíkur rökstuðningur ekki fylgt ákvörðuninni þegar hún var tilkynnt. Beiðni um rökstuðning fyrir ákvörðun skal bera fram innan 14 daga frá því að aðila var tilkynnt ákvörðunin og skal stjórnvald svara henni innan 14 daga frá því hún barst.

Innan sveitarfélagsmarka Kópavogs hefur verið gerð fornleifaskráning fyrir svæðið, *Fornleifaskrá Kópavogs endurskoðuð*, unnin af Bjarna F. Einarssyni hjá Fornleifafræðistofunni og dagsett í júní 2019. Samkvæmt þeirri skráningu er ein fornleif skráð innan skipulagssvæðisins þ.e. landamerki: Markasteinn (39-1) sem er um 2 x 2,5m að stærð og 1,2m hár með á föstum járnhringum.

Innan sveitarfélagsmarka Reykjavíkur hefur verið gerð fornleifaskráning vegna deiliskipulags Elliðaárdals, skýrsla nr. 203 unnin af Borgarsögusafni Reykjavíkur árið 2020. Hluti ofnagreinds skipulagssvæðis nær inn á þá skráningu norðan við Breiðholtsbrautina. Samkvæmt þeirri skráningu eru engar fornleifar skráðar á skipulagssvæðinu.

Einnig liggur fyrir eldri fornleifakönnun frá árinu 2002 sem unnin var af Elínu Ósk Hreiðarsdóttur hjá Fornleifastofnun Íslands (FS172-02041) fyrir Vegagerðina vegna fyrirhugaðra framkvæmda Arnarnesvegar milli Reykjanesbrautar og Breiðholtsbrautar. Sú skráning nær yfir bæði sveitarfélögin og þar með allt deiliskipulagssvæðið. Samkvæmt þeirri skráningu eru 15 fornleifar skráðar innan þess skipulagssvæðis sem þá var til umsagnar. Einungis þrjár þeirra fornleifa eru staðsettar innan þess svæðis sem nú er til umsagnar. Þær fornleifar eru; Markasteinn (GK-216:004) sem getið er í landmerkjalýsingu og örnefnaskrá m.a. frá 1891, en járnhringirnir hafa að öllum líkindum ekki verið festir í steininn fyrr en um 1940. Tóft eða hleðsluleifar (GK-215:006) lágar og umfangslitlar. Hleðsla, steinhleðslur (GK-216:008) sennilega húsgrunnur ca. 18m x 16m að stærð.

Einnig má geta þess að Minjastofnun hefur veitt umsögn vegna vegamóta við Breiðholtsbraut dagsett 1. desember 2020 þar sem fram kemur að við vettvangskönnun hafi fundist manngerð steinhjúga í landi Reykjavíkur, rétt norðan við Breiðholtsbrautina (utan deiliskipulags Elliðaárdals). Búið er að mæla steinhjúguna upp með nákvæmu GPS tæki. Hægt er að nálgast þau gögn hjá Minjastofnun.

Vísað er í fyrri umsögn Minjastofnunar frá 7. mars 2007, sem gerð var vegna mats á umhverfisáhrifum þar sem meðal annars kemur fram að: „Fornleifavernd ríkisins telur nauðsynlegt að merkja eftirtalda staði: Tóft (GK-215:006), Markastein (GK-216:004) (...) og steinhleðslu (eða húsgrunn) (GK-216:008).“ En þetta eru einmitt þær fornleifar sem skráðar eru innan ofangreinds deiliskipulags.

Út frá fyrirliggjandi skipulagsgögnum telur stofnunin að erfitt sé að meta nákvæmlega hvort skráðar fornleifar verði fyrir áhrifum af framkvæmdunum. Í þessu ljósi fer stofnun fram á að skráning fornleifa verði uppfærð fyrir skipulagssvæðið sbr. 16. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 og nógildandi staðla og reglur

Minjastofnunar um skráningu jarðfastra menningarminja vegna skipulags og framkvæmda nr. 620/2019.

Minjastofnun Íslands fer fram á að fornleifar innan skipulagssvæðisins verði merktar á meðan á framkvæmdum stendur til að fyrirbyggja að hróflað verði við þeim. Ef fyrirsjáanlegt er að einhverjar minjar þurfi að víkja vegna framkvæmdanna, þarf að óska eftir leyfi Minjastofnunar sbr. 21 gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 þar sem segir: „Fornleifum, sbr. 3. mgr. 3. gr., jafnt þeim sem eru friðlýstar sem þjóðminjar og þeim sem njóta friðunar í krafti aldurs, má enginn, hvorki landeigandi, ábúandi, framkvæmdaraðili né nokkur annar, spilla, granda eða breyta, hylja, laga, aflaga eða flytja úr stað nema með leyfi Minjastofnunar Íslands.“

Rétt er að vekja athygli á 2. mgr. 24. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 en þar segir: „Ef fornminjar sem áður voru ókunnar finnast við framkvæmd verks skal sá sem fyrir því stendur stöðva framkvæmd án tafar. Skal Minjastofnun Íslands láta framkvæma vettvangskönnun umsvifalaust svo skera megí úr um eðli og umfang fundarins. Stofnuninni er skylt að ákveða svo fljótt sem auðið er hvort verki megí fram halda og með hvaða skilmálum. Óheimilt er að halda framkvæmdum áfram nema með skriflegu leyfi Minjastofnunar Íslands.“ Minjastofnun Íslands gerir ekki frekari athugasemdir við deiliskipulagið.

Virðingarfyllst,

Henny Hafsteinsdóttir
Minjavörður Reykjavíkur og nágr.

Afrit sent:

Skipulagsfulltrúinn í Reykjavík (skipulag@reykjavik.is)

Skipulagsfulltrúinn í Kópavogi (skipulag@kopavogur.is)

Skipulagsstofnun (skipulag@skipulag.is)

